

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

PSİKOSOSYAL DESTEK PROGRAMI UYGULAMALARINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

EYLÜL 2019

PSİKOSOSYAL DESTEK PROGRAMINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

Milli Eğitim Bakanlığı ve UNICEF iş birliği ile 2001 yılında hazırlanan ve 2017 yılına kadar uygulanan “Psikososyal Destek Programları”nın yenilenmesi ve yaygınlaştırılması amacı ile 2017-2019 yılları arasında “Psikososyal Destek Programlarının Yenilenmesi Projesi” yürütülmüştür. Yenilenen psikososyal destek programı kapsamında “Psikososyal Destek Programı Eğitici Eğitimi Kursu” düzenlenmiş olup söz konusu kurslar sonucunda 245 **eğitici** yetiştirilmiştir. Yetiştirilen eğiticiler Nisan-Haziran 2019 tarihleri arasında 81 ilde bulunan yaklaşık 33 bin rehberlik öğretmenine **uygulayıcı** eğitimleri vermişlerdir.

Psikososyal Destek Programı kapsamında yürütülen hizmetlerin daha etkili/verimli sunulması ve uygulamalarda birliğin sağlanması için Psikososyal Destek Programı Uygulama Kılavuzu ve Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Yönergesi hazırlanmıştır. **Söz konusu kılavuzun ve yönergenin detaylı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir.** 2019-2020 eğitim-öğretim yılında yenilenen psikososyal destek programının yıllık rehberlik programında yer alması, uygulayıcı eğitimlerini tamamlamayan illerin eğitimlerini tamamlamaları, program ile ulaşılan öğrenci, öğretmen ve aile sayılarının e-Rehberlik modülüne düzenli girilmesi gerekmektedir. Sürecin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi amacıyla eğitimlerde gelen sorular ışığında sıkça sorulan sorular ve cevapları hazırlanmıştır.

SIKÇA SORULAN SORULAR VE CEVAPLARI

Psikososyal Destek Programı eğitici kimdir?

Yenilenen Psikososyal Destek Programı kapsamında 03-07 Aralık 2018 ve 21-25 Ocak 2019 tarihlerinde Ankara’da Bakanlığımız tarafından düzenlenen “Psikososyal Destek Programı Eğitici Eğitimi” ne katılmış ve gerekli koşulları sağlayarak sertifika almaya hak kazanmış kişidir. Bu kapsamda 81 ilden “Psikososyal Destek Programı Eğitici” yetiştirilmiştir.

Psikososyal Destek Programı uygulayıcısı kimdir?

Psikososyal Destek Programı eğitici tarafından hizmet içi eğitim kapsamında açılan “Psikososyal Destek Programı Uygulayıcı Eğitimi” ne katılıp eğitimi başarı ile tamamlayan rehberlik öğretmenidir.

Psikososyal Destek Programı Uygulayıcı Eğitimi sırasında bir eğitim grubunda kaç eğitici görev alır?

Her bir eğitim grubu için 1 (bir) eğitici görev alır.

Psikososyal Destek Programı Uygulayıcı Eğitiminde eğitim grubu kaç kişiden oluşur?

Psikososyal Destek Programı Uygulayıcı Eğitiminde her eğitim grubu en fazla 25 (yirmi beş) kişiden oluşur.

Standart uygulayıcı eğitimi planlaması nasıl yapılmalıdır?

Uygulayıcı eğitimi, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Mesleki Gelişim Programı esasları göz önünde bulundurularak teorik ve uygulama bölümlerinden oluşmaktadır. Teorik bölüm için eğiticinin ilgili sunulardan yararlanarak katılımcılara teorik eğitim vermesi, uygulama bölümünde ise her katılımcının etkinlik uygulamalarını gerçekleştirmesi beklenmektedir. Teorik eğitim 2 (iki) gün, uygulama ise 3 (üç) gün olarak planlanmalıdır.

Uygulayıcı eğitiminde teorik bölümün içeriği nasıl oluşturulmalıdır?

Psikososyal Destek Programı Eğitici Eğitimi kapsamında Bakanlığımız tarafından 2 (iki) eğitici eğitimi düzenlenmiştir. Söz konusu eğitimler farklı akademisyenler tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu

nedenle eğitimlerde kullanılan sunular konularına göre çeşitlilik göstermektedir ve bazı travma türlerinde 2 (iki) farklı sunu kullanılmıştır. Eğitimcilerin, uygulayıcı eğitimlerini Bakanlık tarafından gönderilen sunular ve Psikososyal Destek Programı kitaplarındaki teorik kısımlarından yararlanarak planlaması gerekmektedir.

Uygulayıcı eğitimlerinde uygulama bölümü için etkinlik seçimi nasıl yapılmalı ve her bir katılımcı kaç etkinlik uygulaması yapmalıdır?

Eğitimlerde sınıf mevcudu dikkate alınarak katılımcılardan farklı travma türlerinde ve farklı düzeylerde toplam 2 (iki) adet etkinlik uygulaması yapmaları beklenmektedir. Etkinlik seçimleri eğitici tarafından belirlenecektir.

Uygulayıcı eğitimlerinde kullanılmak üzere sınav soruları gönderilecek midir?

Bakanlık tarafından gönderilen örnek 2 (iki) sınavdan yararlanılarak sınav soruları eğitici tarafından oluşturulmalıdır.

Uygulayıcı eğitimlerinde psikososyal destek programı kitapları katılımcılara basılı mı yoksa dijital kitap olarak mı verilecektir?

RAM'lara gönderilmiş ve gönderilecek olan basılı kitaplar tükenene kadar eğitimlerde dağıtılacak olup yetmediği durumlarda kitaplar dijital olarak verilecektir.

Psikososyal Destek Programı uygulayıcı eğitimlerinde etkinlikler için gerekli materyallerin temini nasıl sağlanacaktır?

Uygulayıcı eğitimlerinde, ihtiyaç duyulan kırtasiye giderleri eğitim yöneticisi ve eğitim merkez müdürü tarafından sağlanır.

Bölgelerde yaşanan öğretmen hareketliliği göz önünde bulundurulduğunda 2018-2019 eğitim öğretim yılında düzenlenen Psikososyal Destek Programı uygulayıcı eğitimlerine katılmayan rehberlik öğretmenleri için eğitim planlanacak mıdır?

Uygulayıcı eğitimini alamayan rehberlik öğretmenleri için en az 12 kişilik grup oluşturulması halinde mahalli hizmet içi eğitim planlaması yapılır.

Okul temelli uygulamalarda Psikososyal Önleyici Destek Programı kitabında yer alan öğrenci etkinliklerini kimler uygular?

Uygulayıcı eğitimini almış olan rehberlik öğretmenleri tarafından okulda yapılan tanıtım toplantısında verilen bilgilendirme eğitimine katılmış olan sınıf/şube rehber öğretmenleri uygular.

Okul temelli uygulamalarda Psikososyal Önleyici Destek Programı kitabında yer alan öğretmen ve veli etkinliklerini kimler uygular?

Uygulayıcı eğitimini alan rehberlik öğretmeni uygular.

Okul temelli uygulamalarda Psikososyal Önleyici Destek Programı kitabında yer alan öğrenci etkinliklerini sınıf/şube rehber öğretmenleri tek başına mı uygulayacaklardır?

Uygulayıcı eğitimini almış olan rehberlik öğretmenin etkinliğin türü ve düzeyini, okuldaki iş yoğunluğunu göz önünde bulundurarak sınıf/şube rehber öğretmenine eşlik etmesi beklenmektedir (özellikle cinsel istismar travma türüne yönelik etkinlikler için). Rehberlik öğretmenin sınıf/şube rehber öğretmenine eşlik edemediği durumlarda sınıf/şube rehber öğretmeni etkinliği tek başına uygular.

Okul rehberlik öğretmeni olmayan okullarda Psikososyal Destek Programı nasıl yürütülecektir?

Okul rehberlik öğretmeni olmayan okullarda Psikososyal Önleyici Destek Programı öğrenci etkinliklerini uygulayabilmeleri için sınıf rehberlik öğretmenlerine yönelik tanıtım toplantısını, ilgili rehberlik ve araştırma merkezinde görev yapan Psikososyal Destek Programı uygulayıcı eğitimi almış rehberlik öğretmeni yapar. Personel yetersizliği yaşanması durumunda rehberlik ve araştırma merkezlerinin organize etmesi ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünün görevlendirmesi ile aynı hizmet bölgesinde görev yapan ve uygulayıcı eğitimi almış rehberlik öğretmenlerinden destek alınır. Ayrıca bu personeller, Psikososyal Önleyici Destek Programı'nda yer alan ve uzmanlık gerektiren (özellikle cinsel istismar travma türüne yönelik) etkinlikler için rehberlik öğretmeni olmayan okullarda sınıf rehber öğretmenlerine destek sunar.

İhtiyaç halinde uygulanan Psikososyal Güçlendirici Destek Programı uygulamaları, rehberlik öğretmeni olmayan okullarda ilgili rehberlik araştırma merkezi personeli ya da ilçe psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale ekibi üyelerince uygulanır.

Okul temelli uygulamalarda sınıf/şube rehber öğretmenleri Psikososyal Önleyici Destek Programı kitabında yer alan öğrenci etkinliklerini uygulamaya ne zaman başlayacaklardır?

Okullarında yapılan tanıtım toplantısında bilgilendirme eğitimine katılan sınıf/şube rehber öğretmenleri Psikososyal Önleyici Destek Programını 2019-2020 eğitim-öğretim yılı başında uygulamaya başlayacaklardır.

Okul temelli uygulamalarda Psikososyal Önleyici Destek Programı kitabında yer alan tüm etkinlikler uygulanmalı mıdır?

Psikososyal Önleyici Destek Programı kitabında yer alan ve hizmet sunduğu kademeye ait tüm etkinlikler uygulanmalıdır. Veli ve öğretmenlere yönelik önleyici etkinlikler kademe farkı gözlemlenmeden geliştirildiğinden tamamı tüm kademelerde uygulanacaktır.

Okul temelli uygulamalarda Psikososyal Önleyici Destek Programı kitabında yer alan etkinlikler hangi sıra ve takvime göre uygulanmalıdır?

Okulun/bölgenin özellikleri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak uygulama sırasına ve uygulamalar arasındaki süreye uygulamayı yapacak rehberlik öğretmeni tarafından karar verilir ve hizmet sunulan kademeye uygun önleyici rehberlik etkinliklerinin tamamı uygulanır.

Okul temelli uygulamalarda Psikososyal Önleyici Destek Programı kitabında yer alan öğrenci etkinliklerini yürütecek sınıf/şube rehber öğretmenlerine eğitim verilecek midir?

Psikososyal Destek Programı uygulayıcı eğitimini almış olan rehberlik öğretmenleri görev aldıkları okullardaki **tüm öğretmenlere** (sınıf/şube rehber öğretmeni görevlendirmeleri değişebileceği için) Bakanlık tarafından gönderilen sunudan yararlanarak tanıtım toplantısı düzenleyip bilgilendirme eğitimi vermelidir. Söz konusu eğitime idarecilerin ve diğer personelin katılımının sağlanması, programın tanıtımı ve programın yürütülmesi için gerekli iş birliğinin oluşturulması açısından önemlidir.

Okullarda yaşanan öğretmen hareketliliği göz önünde bulundurulduğunda öğretmenlere her sene tanıtım toplantısı yapılarak bilgilendirme eğitimi verilecek midir?

Ugulayıcı eğitimini alan rehberlik öğretmeni okula yeni gelen öğretmenlere tanıtım toplantısı yaparak bilgilendirme eğitimi vermelidir.

Okul temelli uygulamalarda Psikososyal Güçlendirici Destek Programı kitabında yer alan etkinlikleri kimler uygular?

6 (altı) farklı travma türüne yönelik hazırlanmış olan Güçlendirici Destek Programı Kitaplarındaki tüm etkinlikleri (önleyici ve güçlendirici) uygulayıcı eğitimini almış olan rehberlik öğretmenleri uygular.

Rehberlik öğretmenlerinin okul temelli uygulamalarında gruplarda (öğrenci-öğretmen-veli) kaç uygulayıcı bulunmalıdır?

Her uygulamaya uygulayıcı eğitimini alan 2 (iki) rehberlik öğretmenin katılımı beklenmektedir. 2 (iki) rehberlik öğretmenin bulunmadığı durumlarda 1 (bir) rehberlik öğretmeni uygulamaları gerçekleştirecektir.

Okul temelli uygulamalarda Psikososyal Güçlendirici Destek Programı kitaplarında yer alan etkinlikler (önleyici ve güçlendirici) hangi sırada, sayıda ve takvime göre uygulanmalıdır?

Güçlendirici destek programındaki önleyici etkinlikler (önleyici destek programı kitabındaki etkinliklere ek olarak) travma türüne göre bölgesel ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak (önleyici çalışmalarını desteklemek amacıyla) uygulanmalıdır. Güçlendirici etkinliklerde ise uygulanacak etkinlik sayısı ve uygulama sırası olaydan etkilenme düzeyi, normalleşme süresi, öğrencilerin konuyla ilgili bilgi düzeyi ve öğrenci sayısı göz önünde bulundurularak uygulamayı yapacak rehberlik öğretmeni tarafından belirlenir. Uygulanacak etkinlikler arasındaki süre öğrencilerin etkilenme düzeyi ve oluşabilecek yeni risk faktörleri göz önünde bulundurularak belirlenmelidir.

Psikososyal Destek Programı kapsamında yürütülecek etkinlikler yıllık rehberlik hizmetleri programına yerleştirilecek midir?

Psikososyal Destek Programı kapsamında okul rehberlik öğretmeni tarafından yürütülecek etkinlikler yıllık rehberlik hizmetleri programına, sınıf rehberlik öğretmenleri tarafından yürütülecek etkinlikler sınıf rehberlik hizmetleri planına yerleştirilir.

Psikososyal Destek Programı uygulayıcı eğitimini almamış rehberlik öğretmenleri uygulanacak/uygulanan Psikososyal Destek (PSD) Programı etkinliklerini yıllık rehberlik hizmetleri programına yerleştirilecek midir?

Psikososyal Destek Programı uygulayıcı eğitimini almamış rehberlik öğretmenleri programı uygulayamayacağından yıllık rehberlik hizmetleri programına yerleştirmeyeceklerdir.

Uygulanacak/uygulanan Psikososyal Destek (PSD) Programı etkinlikleri e-rehberlik modülüne nasıl işlenir?

Yıl içerisinde uygulanması planlanan Psikososyal Destek (PSD) Programı etkinlikleri e-rehberlik modülünde yıllık plan girişi sekmesi aracılığıyla yıllık rehberlik hizmetleri programına yerleştirilir. PSD Programı yapısı gereği önleyici çalışmalar önceden planlanarak uygulanabilirken, güçlendirici etkinlikler travmatik olayın ortaya çıkmasından sonra uygulanacağından önceden planlanarak yıllık rehberlik hizmetleri programına yerleştirilmemektedir. Önleyici çalışmalar yıllık rehberlik hizmetleri programına yerleştirilirken;

Okul rehberlik öğretmeni tarafından öğrencilere yönelik yapılacak çalışmalarda;

- PSD Programı Önleyici Destek Programı Kitabı'nda yer alan etkinlikler için "Grup Çalışmaları-ÖNLEYİCİ VE GELİŞİMSEL HİZMETLER-Bilgi Verme Çalışmaları- Kişisel Sosyal Rehberlik-(ÖOVKg) PSD Programı (Önleyici Program) " basamakları kullanılır. Tamamlanan çalışmalar için e-rehberlik veri girişi sekmesi altında da aynı basamaklar kullanılır.
- PSD Programı Güçlendirici Destek Programı Kitabı'nda yer alan **önleyici etkinlikler** için "Grup Çalışmaları-ÖNLEYİCİ VE GELİŞİMSEL HİZMETLER-Bilgi Verme Çalışmaları- Kişisel Sosyal Rehberlik-(ÖOVKg) PSD Programı (Güçlendirici Önleyici-CİNSEL İSTİSMAR)" vb. basamakları kullanılır. Tamamlanan çalışmalar için e-rehberlik veri girişi sekmesi altında da aynı basamaklar kullanılır.
- PSD Programı Güçlendirici Destek Programı Kitabı'nda yer alan **güçlendirici çalışmalar** müdahale edici nitelikte olduğu için yıllık rehberlik hizmetleri programına yerleştirilmez; ancak aynı kategoride tamamlanan çalışmalar için e-rehberlik veri girişi sekmesi altında "Grup Çalışmaları-İYİLEŞTİRİCİ HİZMETLER-Psikososyal Müdahale" kategorisindeki basamaklar kullanılır.

Veli ve öğretmenlere yönelik yapılacak çalışmalarda;

- PSD Programı Önleyici Destek Programı Kitabı'nda yer alan etkinlikler için "Grup Çalışmaları-DESTEK HİZMETLER-Müşavirlik" sekmelerinden hizmet sunulan gruba göre "Veliye Yönelik" ya da "Öğretmene Yönelik"- PSD Programı (Önleyici Program) " basamakları kullanılır. PSD Programı Güçlendirici Destek Programı Kitabı'nda yer alan **önleyici etkinlikler** için ise aynı basamakların

altında yer alan “PSD Programı (Güçlendirici Önleyici-CİNSEL İSTİSMAR)” vb. basamakları kullanılır. Tamamlanan çalışmalar için e-rehberlik veri girişi sekmesi altında da aynı basamaklar kullanılır.

Psikososyal Destek Programı uygulamaları için yıllık rehberlik programı dışında ayrı bir Psikososyal Önleme Ve Krize Müdahale Planı hazırlanacak mıdır?

Psikososyal Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Yönergesi 9.madde a bendinde yer aldığı üzere psikososyal, koruma, önleme ve krize müdahale konularında sunulacak hizmetler okul rehberlik hizmetleri programına dâhil edilir, ayrı bir program hazırlanmaz.

Okul temelli Psikososyal Destek Programı uygulamalarında etkinlikler için gerekli materyallerin temini nasıl sağlanacaktır?

Okullar ya da kurumlar Psikososyal Destek Programı kapsamında gerçekleştirilecek etkinliklerde; ihtiyaç duyulabilecek her türlü araç gereç ve malzemeyi okul/kurum bütçesinden temin ederek hazır bulunduracaktır.

Psikososyal Destek Programı tüm resmi okul/kurumlarda uygulanacak mıdır?

Psikososyal Destek Programı, resmi okulların (okulöncesi, temel eğitim kurumları, mesleki eğitim merkezleri de dahil olmak üzere ortaöğretim kurumları ve özel eğitim okulları) tamamında uygulanır. Bilim ve Sanat Merkezine devam eden öğrencilerin halihazırda kayıtlı oldukları okullarda uygulamaya dahil oldukları için bu merkezlerde Psikososyal Destek Programı uygulanmaz. Halk Eğitim Merkezleri kursiyerlerine yönelik olarak yetişkinler için hazırlanmış olan Psikososyal Destek Programı veli etkinliklerinin uygulanması önerilir.

Özel eğitim gerektiren öğrenciler için Psikososyal Destek Programı uygulanacak mıdır?

Psikososyal Destek Programı içerisinde yer alan özel eğitim etkinlikleri özel eğitim okulları ve özel eğitim sınıflarında öğrenim gören hafif düzeyde yetersizliğe sahip zihinsel yetersizlik ve otizm tanısı olan öğrenciler ile uygulanır, orta ve ağır düzeyde yetersizliğe sahip öğrencilerle ise öğrencilerin düzeyine ve özelliklerine göre uyarlamalar yapılarak uygulanması önerilir. Kaynaştırma kararı olan ya da görme ve işitme yetersizliğine sahip öğrencilerde ise Psikososyal Destek Programı’nda yer alan ve öğrencilerin kademesine ait etkinlikler uyarlamalar yapılarak uygulanır.

Notlar:

- 1) Okul temelli uygulamalarda, güçlendirici kitaplarda yer alan tüm etkinliklerin ekleri çoğaltılırken (fotokopi çekilirken, çıktı alınırken vb.) sayfaların üst kısımlarında sayfa numarasının yanında yer alan travma türüne yönelik açıklamanın silinmesi gerekmektedir (Katılımcıların -özellikle çocukların- üzerinde çalışılan travma türünü görmesi olumsuz etkiye yol açabileceği için).
- 2) Psikososyal Önleyici Destek Programı kitabındaki özel eğitim etkinlikleri içinde yer alan “Benzerliklerimiz” adlı etkinliğin eki bir hata sonucunda renkli basılmıştır. İlgili ekin siyah-beyaz (boyama kâğıdı) olması gerektiğinden siyah beyaz hali kullanılmalıdır. İlgili ek eğitimcilerden temin edilir.
- 3) Psikososyal Güçlendirici Destek Programı'nın Terör Travması kitabının önleyici, okul öncesi-ilkokul etkinlikleri içerisinde yer alan “Hazine Haritası” etkinliğinin ekinde yer alan ayak resimleri bir hata sonucunda küçük basılmıştır. İlgili ekin büyük ayak figürlü hali kullanılmalıdır. İlgili ek eğitimcilerden temin edilir.

